

Enskild motion

Motion till riksdagen 2016/17:209

av **Ann-Britt Åsebol (M)**

Sanktioner och kvalitetsgränser inom äldreomsorgen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om höjda sanktioner för kommuner som inte tillgodoser äldres omsorgsbehov, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa statliga kvalitetsgränser inom äldreomsorgen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka den statliga tillsynen inom äldreomsorgen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Utvecklingen i äldreomsorgen de senaste åren går mot allt färre platser på särskilda boenden medan allt fler får hjälp av hemtjänsten. Denna trend är påtaglig i stort sett i hela landet. Det finns kommuner där äldre som vill komma till ett boende får rätt till det ganska omgående, men det finns också alldeles för många exempel på äldre som nekas plats på boende – trots att de är sjuka, otrygga och knappt kan sköta ett trygghetslarm.

Det faktum att en plats på ett boende i de allra flesta fall är dyrare än omsorg genom hemtjänsten lockar dessvärre många kommuner till att styra omsorgen så att den ska ske i hemmet i större utsträckning än tidigare. Det finns självfallet äldre som vill bo kvar hemma och är nöjda med hemtjänsten, men tyvärr också många äldre som tvingas bo kvar hemma mot sin vilja.

Dessutom skiljer sig omsorgen mycket i form av exempelvis biståndsbedömningar, möjlighet till utevistelse, måltidskvalitet, personalkontinuitet och planering av boendeplatser landets kommuner emellan. Det finns åtskilliga kommuner som idag har platsbrist på boenden och om 5 år tror sig fortfarande nästan var tredje kommun inte ha åtgärdat denna brist på platser. Denna undermåliga planering är orimlig, och under tiden riskerar äldre människor fara illa och inte få den omsorg de behöver. Men för kommunen uppstår inga konsekvenser. Samtidigt kan det vara det omvända i

grannkommunen. Det är inte rimligt att rätten till och kvaliteten på omsorg skiljer sig så mycket och blir beroende av vilken kommun man bor i. Då dagens regelverk uppenbarligen inte klarar av att rätta till dessa skillnader bör statliga kvalitetsgränser för omsorgen införas. Sådana föreskrifter ska stadga en miniminivå på kvalitet, tillgänglighet och tillgodosedda omsorgsbehov – som alla kommuner minst måste nå upp till.

Siffror från Inspektionen för vård och omsorg (IVO) visar att antalet kommuner som inte inom 3 månader lyckas tillgodose platser på boenden för äldre som fått beslut om det ökar. År 2015 var det nästan 3 av 4 kommuner som inte levde upp till sina åtaganden. Ett exempel från Norrköping visar tyvärr varför inga förbättringar sker: en äldre person beviljades plats på ett särskilt boende men fick den först efter 9 månader – vite till kommunen blev på futtiga 10 000 kronor. I sammanhanget ska man komma ihåg att en plats på särskilt boende kostar drygt 700 000 kronor per år. Vitet ligger alltså på nivåer som inte är i närheten av vad en plats på ett boende kostar och än värre – den äldres lidande bedöms inte ens. De kommuner som missköter omsorgen bör därför tilldömas viten som dels beaktar äldres lidande och otrygghet, dels är på högre belopp än vad själva platsen på ett boende kostar.

Ytterligare en aspekt är att tillsynen inom omsorgen i för stor utsträckning bygger dels på att kommunerna själva rapporterar in om sin verksamhets resultat, dels på att individer förväntas anmäla missförhållanden. Det är inte fel att kommuner och enskilda medborgare kan bidra till tillsynen men det kan vara svårt för enskilda att bedöma om ett särskilt boende uppnår vissa kriterier eller inte. Kompetens och helhetsbedömningsansvar bör finnas hos ansvariga myndigheter, men idag blir tillsynen mer sporadisk istället för kontinuerlig. Tillsynen av äldreomsorgen behöver därför bli mer kontinuerlig och tillföras mer resurser, exempelvis genom att vitesbeloppen höjs.

Ann-Britt Åsebol (M)